

ПРЕДГОВОР

Степента на фискална децентрализация и финансовите отношения между различните нива на управление оказват съществено влияние върху функционирането на публичния сектор. Въпреки световните тенденции на децентрализация различни нейни аспекти продължават да бъдат предмет на оживени дискусии както в научните среди, така и при реализирането на държавната политика. Каква е оптималната децентрализация, какви препоръки дава академичната литература и как тези препоръки се вменстват в реалността? Отговорите на зададените въпроси не са еднозначни и не могат да бъдат изложени накратко.

Учебникът има за цел да запознае читателите с теоретичните основи на местните финанси и с конкретни решения от практиката, отнасящи се до правомощията на местните власти, обхвата на местните разходни отговорности и начина на тяхното финансиране. Изучаването на финансите на местния публичен сектор и обособяването им в самостоятелна учебна дисциплина насочва вниманието към въпроси, които са част от проблематиката, но не и водещ акцент на публичните финанси. Основният въпрос на който търси отговор теорията на публичните финанси, е каква е ролята на публичния сектор в една смесена икономика. Като подразделение на публичните финанси теорията на местните финанси търси отговор на въпроса каква е ролята на всяко ниво на управление в публичния сектор и в икономиката като цяло. Местните финанси изучават финансовите аспекти във функционирането на многостепенното управление на публичния сектор – подходящото разпределение на разходните отговорности и финансовите ресурси между нивата на управление и структурирането на финансовите взаимоотношения между централната и местните власти.

В синтезиран вид учебното съдържание може да бъде представено така:

- основания за децентрализация на публичния сектор и фискална роля на местните власти;
- икономически съображения относно структурата на публичния сектор и оптимален размер на местните териториални единици;
- критерии за разпределяне на отговорностите за доставяне на публични услуги между централната и местните власти и определяне на подходящите за тяхното финансиране инструменти;
- разходни отговорности на местните власти;
- разходна система на местно ниво – детерминанти на местните разходи;
- приходна система на местно ниво – граници на финансовата самостоятелност на местните власти;
- данъчно облагане на местно ниво, данъчна автономия и данъчна конкуренция;

- икономическа рационалност на таксите и възможности за тяхното по-широко използване при финансиране на местните публични дейности;
- предназначение на субсидиите и техники на финансово изравняване;
- финансиране на общинските инвестиции, дългови инструменти и управление на местния дълг;
- етапи и съдържание на бюджетния процес на местно ниво, бюджетни формати, текущи и капиталови бюджети;
- характеристики на местните финанси и процеса на децентрализация в България.

Учебникът по местни финанси е предназначен за студенти в бакалавърска степен на специалност „Финанси“ и магистърска степен, програма „Публичен финансов мениджмънт“. Задачата при написването на учебника беше синтезирано да се изложи най-важното от изследванията на водещи автори по проблемите на фискалната децентрализация и да се представи като съвкупност от нормативни модели и теоретични зависимости по начин, който позволява пълноценна самостоятелна подготовка на студентите. В основни линии предложеният учебник следва логиката на изложението на всички по-известни учебници по местни финанси, като значителна част от неговото съдържание е посветена на това как принципите на фискалната децентрализация намират приложение в нашата и чуждестранната практика. В този смисъл учебникът може да се ползва от всеки, който проявява интерес към тематичната област и иска да се ориентира в сложния лабиринт от финансови взаимоотношения между нивата на управление.